

מת לחיות: האם משה רבנו צפוי לשיר בקרוב את שירת הים? מבוסס על אגרות קודש ב/סה ואילך

יהודי סיים את חייו ועלה לבית דין של מעלה. שני מלאכים לבנים הכריזו כי הוא הולך ישירות לגן עדן. "אני?! גן עדן?! אתם בטוחים שלא נפלה טעות?!". – "כן, הבן שלך העביר כרגע תרומת ענק לבית הכנסת לעילוי נשמתך והיא פותחת בפניך את שערי העולם הבא".

אחרי שלושה ימים נהדרים בעולם שכולו טוב, התקרבו שני מלאכים שחורים והעבירו אותו לגיהנום. "הצ'ק של הבן שלך חזר בלי כיסוי"...

החיים בעולם הזה הם למרבה הצער זמניים בלבד ואילו המוות הוא סופי. המסלול הקבוע של החיים הוא חד סטרי ואחריהם עולה הנשמה למעלה. איש עוד לא חזר משם. וכאן מגיעה פרשת בשלח ומעניקה הבטחה מהממת, מדובר ככל הנראה בייעוד המדהים ביותר שאפשר להעלות על הדעת: משה רבינו רומז בשירת "אז ישיר" כי הוא **עוד יחזור**. אחרי שלושת אלפים שנה של מנוחת עולמים, הוא עתיד לקום מהעפר בתחיית המתים ולשוב ולשורר שירה ביחד עם כולנו על נסי קריעת ים סוף.

1. שירת הים: אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'.

כמובן, הטקסט הוא תמוה: מה כוונת הביטוי "אז"? מדוע לא נאמר בפשטות 'וישר משה' ובעיקר, מדוע נאמר "אז ישיר" בלשון עתיד? הרי משה שר **בעבר** והיה צריך להיאמר 'אז שר משה'?

עונה הגמרא תירוץ מפתיע, רחוק בתכלית מפשט הכתובים: **סנהדרין צא, ב: אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' – 'שר' לא נאמר אלא 'ישיר', מכאן לתחיית המתים מן התורה.**

השירה רומזת למהפך מוחלט: קברו של משה עתיד להיפתח, הוא יעמוד מעפרו ויחזור לשיר את שירת הים ביחד עם כולנו. וכיון שמדובר בייעוד חלומי אודות עידן חדש לגמרי בתולדות האנושות, הגמרא מוסיפה ומוכיחה כן מפסוקים נוספים בנוגע לשלוש האבות ואהרן הכהן.

נאמר: 'וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב ... וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען' – 'לכם' לא נאמר אלא 'להם', מכאן לתחיית המתים מן התורה. [עוד] נאמר: 'ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן' וכי אהרן לעולם קיים? והלא לא נכנס לארץ ישראל שנותנים לו תרומה? אלא מלמד שעתיד לחיות וישראל נותנים לו תרומה, מכאן לתחיית המתים מן התורה.

הרמב"ם מתקדם צעד נוסף וקובע את האמונה בתחיית המתים כאחד מ"ג עיקרי האמונה.

רמב"ם עיקרי האמונה: העיקר הי"ג: שתהיה תחיית המתים בעת שיעלה רצון לפני ה'.

כך שהאמונה היהודית היא, שהמוות הוא זמני ואילו החיים הם אלו שאמורים להימשך לנצח. וכאן עולות שתי תמיהות מתבקשות: א. ביחס לדרשה בה פתחנו אודות שירת "אז ישיר": כיצד הגיעו חז"ל לדרשה כה מופלאה אך רחוקה מפשט הדברים? הרי אפשר לפתור את הביטוי "אז ישיר", בלשון עתיד בדרכים הרבה יותר פשוטות. למשל כטענתו החזקה של האבן עזרא:

אבן עזרא טו, א: אז ישיר – משפט לשון הקודש לומר לשון עתיד תחת עבר [לתאר את העבר בלשון עתיד] כמו 'אז יבנה שלמה', 'אז ידבר יהושע', 'אז יבדיל משה'.

האבן עזרא מוכיח כי דרכו של המקרא לנקוט בלשון עתיד לגבי מאורעות שאירעו רק בעבר. כך שהפסוק מתכוון לתאר רק מציאות היסטורית ולא שום דבר בנוגע לעתיד. מה גרם אפוא לחז"ל לקבוע בהחלטיות ובנחרצות, "מכאן לתחיית המתים מן התורה"?

ב. מה שחשוב יותר, הבה ניכנס לעומקו של עניין וננסה להבין את עצם הייעוד של תחיית המתים: **מה פתאום יקרה אירוע כזה?** איזה טעם בכך שהמתים יקומו מקברם וישבו לחיות בעולם החומר?

הקושי להאמין באירועים מסוימים נובע מכך **שאיננו מבינים אותם עד סופם**. האדם הוא טיפוס הגיוני ונוהג לבסס את שאיפותיו על בסיס מתקבל על הדעת. וכאן קשה מאוד להבין מה בדיוק יניע מהפך כה גדול בכל צורת החיים המוכרת לנו?

הרי אלו שנפטרו מן העולם סיימו את התיקון כאן ומה להם לחזור שוב? ואדרבה, אם ה' רוצה לתת שכר טוב למשה ואהרן, הרבה יותר הגיוני להעניק אותו למעלה, בעולם הטוב והנצח?

זאת בדיוק טענתו הידועה של הרמב"ם, כדלקמן. הפוסק ההלכתי הגדול מצמצם את הייעוד של תחיית המתים וטוען כי מדובר רק באירוע זמני ומוגבל. רק מעט אנשים צדיקים יקומו לתחייה והיקצה שלהם תהיה **זמנית בלבד**, אך אחרי התקופה הזו כולם **ימותו וישבו אל עולם הנשמות לנצח**. אולם לעומתו, מפרשים רבים כמו הרמב"ן ועוד, טוענים כי היעד הסופי של הבריאה הוא דווקא בתחיית המתים בעולם הזה. מה שמעלה את השאלה, איזה טוב יכול לצמוח מהחזרה לכאן?

ועוד לא הזכרנו את כל השאלות הפיקנטיות, כמו: איפה יגורו מאות מיליוני היהודים שיקומו לתחייה? גם כך סובלים בארץ ממצוקת דיור חריפה... או אישה שהתאלמנה מבעלה והתחתנה שוב, לאיזה בעל תשוב בתחיית המתים? ומה יהיה על הנשמות שפעלו בעולם בכמה גלגולים והתלבשו בגופים שונים, איזה גוף יקום בתחיית המתים? ראו בהערה¹ התייחסות קצרה לכמה מהשאלות הללו.

ב. הבה נשוב 74 שנים לאחור, אל שנת תד"ש (1944). אירופה נשטפה בדם. רכבות המוות דהרו אל מחנות ההשמדה והכבשנים העלו עשן. מיליוני יהודים נטבחו באכזריות וקהילות שלמות נמחקו. באמצע החורף, ביום ט' שבט, הוברח ארצה אדם בעל מעלה, הצדיק רבי אהרן רוקח מבעלז. האדמו"ר היה נראה כמו צל. הוא שקל פחות מארבעים קילו, נפשו הייתה שבורה לאחר שאיבד במחנות המוות את אשתו, את ילדיו ואת עשרות אלפי חסידיו. האדמו"ר עלה לכאן רק עם אחיו, הרב מבילגורייא ואמרו אז כי מכל חסידות בעלז נותרו שני חסידים: האדמו"ר ואחיו.

בהגיעו ארצה התגורר האדמו"ר במשך כמה שבועות בבית סבי זקני, ר' שניאור זלמן אשכנזי בירושלים. סבי העיד כי הוא לא אכל דבר, זולת פרוסת עוגה וכוס חלב בבוקר. אדמו"ר חב"ד התבטאו כלפיו כי הוא "צורה בלי חומר".

חלפו ארבעה ימים והגיעה "שבת בשלח, שבת שירה". הקהל בבית הכנסת הגיע לשירת "אז ישיר" וחש מבוכה. המנהג הוא לשיר בשמחה את שירת הים, אך כיצד יזמרו על יד הדמות האבלה של הצדיק מבעלז? כיצד ישוררו "אשירה לה' כי גאה גאה" על יד האישה שראה את בתי הכנסת וספרי

¹ א. ענף יוסף על העין יעקב תחילת פרק חלק: "אישה שהייתה נשואה לאנשים רבים [בזה אחר זה והראשונים נפטרו] למי תלך בתחיית המתים? נראה שתישאר אצל האחרון כי מיתת בעלה הראשון דומה לגירושין". [המדרש אינו מתייחס לגבר שהתחתן שוב, כיון שלפי המנהג הקדום, היה מותר לגבר להתחתן עם כמה נשים].
ב. הנשמות בעולם הם גלגול מנשמות שכבר היו כאן, איזה גלגול יקום בתחיית המתים? כאן חשוב להבהיר כי נשמה מגולגלת היא אינה **נשמה ממוחזרת**. כל נשמה היא בעיקרה חדשה **שלא הייתה מעולם**, רק שהיא **ענף** וניצוץ של נשמה ראשית ובאה להשלים משימה שלא בוצעה על ידי הקודמת. "אל תטעה לומר כי הראשונה עצמה היא המתגלגלת תמיד, אלא למה שורשים התחלקו נשמות בני אדם ובשורש אחד יש ניצוצות אין קץ, ובכל גלגול מתקנים קצת ניצוצות ואותם שלא נתקנו חוזרים להתגלגל" (שער הגלגולים הקדמה יד).
דוגמא לכך: מובא בספרי האר"י (ראו התוועדיות מה ח"ג/1959) שנדב ואביהוא מתו בצעירותם ונאלצו לרדת שוב בגלגול להשלים את המשימות שלהם. הם ירדו 3 פעמים: בנשמתו של פנחס, אח"כ בנשמתו של שמואל הנביא ואח"כ בנשמתו של רבי אלעזר בן עזריה. והנה שלוש האנשים הללו היו טיפוסים שונים שעשו את עבודתם בצורה שונה לחלוטין. אחד היה קנאי, אחד נביא ואחד מנהיג. רק כולם באו להשלים את המשימות של נדב ואביהוא וכל אחד עשה זאת בדרכו הייחודית. ולכן **כל הנשמות והגופים שהיו בעולם יקומו שוב לתחיה**.

התורה עולים באש? כיצד יכריזו בגאווה "אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד" על יד מי שאשתו, ילדיו ועשרות אלפי חסידיו הפכו לאפר?

הצדיק סימן להם לשיר כרגיל ואחרי התפילה אמר: המדרש קובע כי שירת "אז ישיר" מכוונת על ימי תחיית המתים, שכן בפני חז"ל עמדה קושייה עצומה: כיצד משה ובני ישראל היו מסוגלים לשיר? הרי לצד הניסים שאירעו להם ביציאת מצרים, עם ישראל היה שבור ורצוף. חז"ל אמרו כי "חמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים", הוי אומר שרק עשרים אחוז יצאו ממצרים ועוד שמונים אחוז מתו שם. כך שבכל משפחה היה ילד או שניים או ארבעה שלא יצאו. כיצד אפשר לשיר לאחר אובדן כזה?²

פירשו חז"ל שלכן נאמר: "אז ישיר משה", בלשון עתיד. **משה שר על תחיית המתים העתידית.** משה עודד את רוחו של העם השבור כי המוות הוא זמני ועוד נזכה להתראות עם כל היקירים שמתו. אך בלא האמונה הזו, אין סיבה אחרת לשיר. גם אנו, סיים הצדיק מבעלז כלפי הסובבים אותו, שרים היום לא על ההווה אלא על העתיד. על הביטחון כי יום יבוא והקערה תתהפך ונבין את סוד הגלות והסבל. (ראו סיפור יפה בהערה³).

2. מצווה ועושה/תשמט: הרה"ק מהר"א מבעלזא אחרי שניצול מגיא ההריגה והגיע לארץ הקודש, התורה הראשונה שאמר בשבת שירה הייתה: איתא במדרש 'אז ישיר משה' מכאן לתחיית המתים מן התורה. היה קשה לדרשן, כיצד היו מסוגלים לומר שירה ולהתנחם לאחר שמתו להם כל כך הרבה קרובי משפחה, כמו שאמרו חז"ל כי רק חמישית מישראל יצאו ממצרים? אלא התנחמו והתעודדו שעתידים המתים לחיות ואז יפגשו שוב את קרוביהם שמתו, ועל תחיית המתים התחזקו לומר שירה. וזהו שאמרו חז"ל: 'מכאן - ממה שראינו שאמרו שירה - לתחיית המתים מן התורה'.

מעניין לציין כי הרבי מליובאוויטש מוצא את עיקרו של הרעיון המרטיט הזה, בעצם נוסח ה"נחמה" המקובל בעם ישראל. בערב ראש השנה תשכ"ח (אוקטובר 67), אירע אסון נורא בביתו של האלוף אריאל שרון. גור, בנו בן ה-11 שיחק ברובה בחצר ונהרג מפליטת כדור. הכאב פגע קשות בשרון והוא קיבל באותם ימים מכתב עידוד מהרבי מליובאוויטש.

הרבי מליובאוויטש, יג תשרי תשכח: הצטערתי רבות לראות בעתון על דבר האבדה הגדולה בהילקח בנו הרך ... אמנם נקודת נחמה אפילו באסון גדול כזה, מתבטאת בנוסח המסורתי 'המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים'. הנה בהתבוננות ראשונה תמוה הקישור בין שני העניינים [האבל האישי ביחד עם האבל הכללי על ירושלים]? אלא עיקר הנחמה היא אשר כמו שבוודאי יבנה ה' חרבות ציון וירושלים ... כך הוא ללא ספק בנוגע לאבל היחיד, יקיים ה' דברו והקיצו ורננו שוכני עפר, ותגדל השמחה, שמחה אמיתית בהיפגשם כולם יחד בעת תחיית המתים.

השמחה האמתית בעולם הזה היא רק שמחת הגאולה העתידה, כשנזכה להיפגש עם יקירינו שהלכו לעולמם. ולכן נוסח הנחמה לאבלים עוסק באמונת הגאולה.

² **סיפור:** הרב הרשל שכטר היה רב בצבא האמריקאי. בינואר 45 הוא היה בין הראשונים שהגיעו אל מחנה הריכוז בוכנוולד. הוא נכנס אל המחנה בזהירות ופתאום ראה זוג עיניים מביטות בו מאחורי ערימת זבל. הוא נדך ושלף את אקדחו, אך כשהתקרב הבחין שאלו זוג עיניים של ילד בן שמונה. היה זה "לולק", מי שלימים הפך להיות הרב ישראל מאיר לאו, הרב הראשי לישראל. הוא שאל את הילד לגילו? והילד ענה בעצב: "מה זה משנה? בכל מקרה אני יותר מבוגר ממך, כי אתה צוחק ואני לא צוחק, אני בוכה"...

³ **סיפור** (שבעים פנים לתורה, הרב שמחה רז): מעשה באישה שאיבדה את בנה היחיד במלחמת שלום הגליל ואיבדה כל טעם בחיים. היא נפלה בדיכאון, חדלה לצאת מהבית והייתה מכוונסת בתוך עצמה. פעם השתתפה בלוייה של אישה קרובה אליה בבית העלמין בשכונת סנהדריה בירושלים ומישהי ייעצה לה לעבור דרך קברו של הצדיק רבי אריה לוי ולומר כמה פרקי תהלים. על מצבתו כתוב: "אני מבקש מכל מי שעולה על קברי לומר: אני מאמין באמונה שלמה שתהיה תחיית המתים בעת שיעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו" נפעמה אותה אישה והתקווה כי תזכה לראות שוב את בנה החייתה מחדש את כוח החיים שבה.

ג. בהמשך לדברים הללו - ששירת הים עוסקת בחזון הגאולה העתידה - הרבי מליובאוויטש ביאר פעם עוד נקודה נפלאה: חג שביעי של פסח יצא מכלל מועדי ישראל בכך, שאין מברכים בו "שהחיינו". אישה המדליקה נרות וכן גבר המקדש על היין, אינם מקבלים את החג בברכת "שהחיינו וקיימנו", בניגוד לכל חגי ישראל האחרים.

ההסבר המקובל הוא, ששביעי של פסח אינו "רגל בפני עצמו", אלא רק המשך וגמר של החג הראשון המסמל כולו את נסי יציאת מצרים ולכן החג נפטר בברכת שהחיינו שבירכנו בלילה הראשון. אולם בסופו של דבר קשה להבין: במה החג הזה שונה משמיני עצרת, החג האחרון של סוכות, שהוא כן רגל בפני עצמו ומברכים בו שהחיינו בנפרד?

הרבי מליובאוויטש ביאר כך (ליקוטי שיחות לז/18): הבעש"ט אמר, ואדמור"י חב"ד לאורך הדורות הרחיבו בכך, כי חג שביעי של פסח מתחיל את הגאולה העתידה. שכן בעת קריעת ים סוף האירו בעולם אורות רוחניים כבירים מעין הגאולה העתידה, כדברי חז"ל: "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי". וכן שירת הים עצמה מבקשת על העתיד, "מקדש ה' כוננו ידיך ... ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט בהר עשו".

וכיון שכן, אין מברכים בו "שהחיינו", מאחר שעיקרו של החג **עוד לא התרחש**. עיקרה של "שירת הים" **עוד נמצאת לפנינו**. ואכן כשנזכר לראות את הגאולה העתידה ותחיית המתים, אז נקום ונברך "שהחיינו" בקול גדול על כל הטובות שזכינו להם.

ואחרי הבנת הקשר בין שירת הים לתחיית המתים, אנו שבים אל מרכז העניין ושואלים: מה פתאום יקרה נס מופלא כזה והאדמה תוציא מתוכה את היקירים ששכבו בה אלפי שנים?

ד. הגמרא (סנהדרין צ) מביאה משל יפה: מעשה במלך גדול שהחזיק שדה תאנים משובחות. המלך העריך מאוד את הפירות וחיפש שומרים נאמנים שישמרו עליהם. אולם הוא חשש שהשומרים עצמם יהיו אלו שיגנבו ולכן בחר שני שומרים בעלי מוגבלויות: אחד היה עוור והשני פיסח, ללא רגליים וכך שניהם לא יוכלו לגנוב. זה שרואה אינו יכול לרוץ וזה שמסוגל לרוץ אינו רואה.

השומרים לא שלטו בתאונותם ועשו דבר כזה: העיוור הרים את הפיסח על כתפיו וזה כיוון את העיוור לאן ללכת. בסופו של דבר הם נתפסו אך כל אחד טען בפני המלך כי הוא פטור מעונש, משום שהוא עשה רק חצי מלאכה. עשה המלך כך: הושיב את הפיסח על העיוור והלקה אותם ביחד.

בדומה לכך, רק בצד ההפוך, החיובי, היא שיטת הרמב"ם בנוגע לתחיית המתים. הרמב"ם מעלה טיעון חזק: מצד אחד, מוכרחים לומר שהעולם יזכה לראות בנס עצום כזה של תחיית המתים. שכן, **הגוף הגשמי של הצדיקים לא קיבל את שכרו בעולם הזה על המעשים הטובים שעשה**. הנשמה עלתה אל העולם העליון וקיבלה את שכרה, אך הגוף לא היה חלק מכך. לכן הצדק הבסיסי מחייב שהקב"ה ירכיב שוב את נשמת הצדיקים בתוך הגוף ויעניק להם יחד את השכר.

מצד שני, השיבה לעולם הזה מוכרחת להיות זמנית בלבד, שכן הרמב"ם סבור כי הטוב המושלם שאין נעלה ממנו הוא ההנאה מזיו השכינה בגן עדן. לכן גישת הרמב"ם היא משולבת: הצדיקים יקומו לזמן קצר ולאחר משך זמן כזה הנשמה תשוב ותיפרד מהגוף ותתקיים לנצח בעולם ההוא.

3. הקדמת הרמב"ם לפרק "חלק": תחית המתים היא יסוד מיסודות תורת משה ... אבל היא לצדיקים [בלבד] ... ודע כי [אחר כך] האדם ימות בהכרח ויפרד למה שהורכב ממנו. הלכות תשובה ט, ב: וסוף כל השכר כולו והטובה האחרונה שאין לה הפסק הוא חיי העולם הבא.

אולם מנגד, ראשונים רבים חולקים על דברי הרמב"ם ובראשם הראב"ד במקום וכן הרמב"ן:

רמב"ן שער הגמול: אחרי כן יבואו ימי המשיח, והוא מכלל העולם הזה, ובסופם יהא הדין ותחיית המתים שהוא השכר הכולל **הגוף והנפש** ... יתבאר שעולם הבא אינו **עולם הנשמות**, אלא **עולם נברא** קיים שיימצאו בו **אנשי התחייה** [שקמו לתחיה עם גופם].

וכך גם הכרעת החסידות על פי גישת הקבלה:

דרך מצוותיך מצות ציצית: הרמב"ן חלק על הרמב"ם **בראיות ברורות**, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צב) **צדיקים אינם חוזרים לעפרן**, ופירושו דתחיית המתים הוא **התכלית האחרון** ... והגן עדן שהוא **תענוג הנפשות והשכלים** ... אינו רק מקום **לפי שעה**, להנפש מעת פרידתה מן הגוף עד זמן התחייה.

וכמובן, גישת הרמב"ן והחסידות תובעת הסבר מקיף: מה המטרה בכך שהאדם יחזור לעולם הזה? איזו תכלית יכולה לצמוח מהחיים הנצחיים כאן?

ד. הבה נפתח עם סיפור מרטיט: **השנה היא תרע"ח, 1918**. רוסיה הענקית קרועה בקרבות עקובים מדם בין ה"אדומים" ל"לבנים", תומכי המהפכה הקומוניסטית מול נאמני הצאר שהופל מכיסאו. היציאה לרחוב הייתה סכנת נפשות ממש, כל דבר זז שימש מטרה לירי משני הצדדים הלוחמים וקל וחומר כשהיה מדובר ביהודי עם זקן ופאות. לכל אלו נוסף גם רעב כבד שהפיל חללים רבים.

בישיבת חב"ד בחרסון, אוקראינה, שהה באותם ימים חסיד דגול בשם רבי יצחק הורביץ, ר' יצחק המתמיד'. הוא היה יהודי נשגב, מחמיר עצום בענייני הלכה ובמיוחד בכל הקשור להכנסת אוכל לפיו. בעיר חרסון היו שני אופים יהודיים יראי שמים, אך רבי יצחק הקפיד לאכול רק ממאפים של אחד מהם, הוא נתפס בעיניו כאדם ירא שמים יותר, אף שהאופה השני היה גם ירא בתכלית.

באותו יום הביאו לחם מהאופה השני ורבי איצ'ה התעקש לא להכניס גרם לפיו. הוא התענה כל היום וגם ביום שלמחרת, אך ביום השלישי הוא הרגיש שכוחותיו עוזבים אותו. הוא קרא לתלמיד צעיר בשם שמחה גורודצקי וביקש ממנו לצאת אל הרחוב ולהביא לו לחם מהאופה הראשון. רבי יצחק הבטיח כי לא יאונה לו כל רע. אך משפיע הישיבה עצר את הנער בדלת וסירב לאשר לו לצאת. זאת הייתה כניסה לתוך שדה קרב ממש. שוב קרא רבי יצחק לתלמיד והתחנן להביא לו לחם, אך המשפיע עצר את הנער בכניסה, אפשר היה לשמוע את הדי היריות אל תוך האולם.

המשפיע קרא לנער ואמר כי במצב המסוכן הזה, עליו לרדת אל מטבח הישיבה ולהביא משם כיכר של האופה השני ולהגיש אותו לרבי יצחק. גם האופה הזה הוא ירא שמים בתכלית ובוודאי בשעת דחק כזו, ראוי לסמוך עליו. נאמן להוראת המשפיע, ירד הנער למטה, התעכב חצי שעה במטבח וחזר עם כיכר הלחם כאילו בא מהרחוב. רבי יצחק ביקש לוודא שהוא הלך אל האופה הראשון, והנער השיב: כן. רבי יצחק בחן את הלחם מכל צדדיו ושאל שוב: אתה בטוח שהלכת אל ביתו של האופה עליו דיברתי? והנער בלע את רוקו והשיב בחיוב. רבי יצחק הניח את הלחם ופנה ליטול את הידיים. כמובן, גם אירוע נטילת הידיים של רבי יצחק לא היה דבר פשוט. הוא בדק שעה ארוכה את הידיים ואת הציפורניים וניגב את הספל מכל צדדיו, אך עד שהרים את הספל אל הברז, הוא נפל ארצה באפיסת כוחות מתעלף. סופו של דבר, שרבי יצחק לא אכל מהלחם שלא רצה בו.

השאלה הכי חשובה שהאדם אמור לשאול במהלך חייו היא: מה אני עושה כאן? מה התכלית והמטרה של כל הקיום והסבל והטרטור הזה שנקרא "החיים"? כל מחשבה שנחשוב וכל החלטה שנקבל במהלך קיומנו היא נגזרת ותוצאה של שאלת משמעות החיים.

תורת הקבלה והחסידות מדגישה שורה שמובאת במדרש: "התאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים". כלומר, הקב"ה משתוקק לכך **שנאפשר לו להיכנס היכן שלא נותנים לו להיכנס**. אם האדמו"ר מקוצק אמר שהאלוקים נמצא בכל מקום בו נותנים לו להיכנס, חסידות חב"ד אומרת להיפך: האלוקים מבקש להיכנס בכל מקום בו לא נותנים לו להיכנס.

הרעיון הוא, שהאלוקים חפץ להרחיב את גבולות הקדושה. לעשות את הבלתי אפשרי ולהביא את רוח הקדושה לכל אותם מקומות בהם היא אינה מופיעה בגלוי. ולכן החיים כאן נדמים בדרך כלל כמו מאבק אחד ארוך. מהרגע שיצאנו מרחם האם אנו רק נאבקים מול קירות, מול החומרות של עצמנו, מול החומרות של הילדים שלנו, מול החומרות של השכנים שלנו, משום שהחיים הם אינם גן עדן, הם סדנה של 'עיצוב בחומר', היעד הוא לגרום לחומר להאיר, לקרח לבעור.

הדבר נעשה בפשטות בכל קיום מצווה ובכל לימוד תורה. כל מעשה טוב מחולל שינוי בנפש ובגוף החומרי ומזכך את החומרות שבהם. כיום השינוי הוא רק הדרגתי ונסתר, אך לעתיד לבוא נוכל לראות בעינינו את הגוף מאיר ואת הקרח בוער.

הרבי מליובאוויטש הביא לכך משל מיוחד במינו. הרבי קיים קשרי מכתבים עם פסל יהודי עולמי בשם ז'אק ליפשיץ. פעם כתב לו הרבי כי אומנות הפיסול לוכדת בתוכה את עיקר משימת חייו של האדם. השאיפה היא להכניס חיים בחומר. לקחת גוף חומרי דומם וללמד אותו אמונה, תפילה, אהבה ויראה, עד ש"חכמת אדם תאיר פניו" והגוף עצמו יבקש קדושה.

לכן אין כל פלא בכך, שתכלית בריאת העולם היא, שיקומו המתים והנשמה תחיה בצוותא עם הגוף. זה הדבר הצפוי ביותר, היעד הסופי של הבריאה: להגיע לרגע כזה בו תשרור הרמוניה בין הגוף והנשמה והאלוקים ייכנס אפילו במקומות כאלו שלא אפשרו לו להיכנס אליהם בזמן הגלות.

הנה טעימה קטנה מאותו זיכור רוחני שאנו פועלים כעת בגופנו ולעתיד נזכה כולנו לחזות בו: לפני המלחמה, בשנות השלושים, הגיע האדמו"ר רבי אהרן מבעלז (שהוזכר לעיל) לבקר בברלין. הרבי מליובאוויטש היה אז אברך צעיר שחי חיים נסתרים מהעין הציבורית. הוא חפץ לפגוש את הצדיק מבעלז ועמד בתור הארוך ללחוץ את ידו. האדמו"ר עטף את ידו במגבת ולחץ את יד הנוכחים באמצעות המגבת. כאשר הגיע הרבי לפניו, האדמו"ר הסיר את המגבת ולחץ את ידו של הרבי בחמימות. הוא פנה אל הנוכחים ושאל לזהותו של האברך. הם השיבו: "חתנו של האדמו"ר מליובאוויטש". הנהן הצדיק בראשו ואמר: "אכן הרגשתי יד חמה"...

4. הרבי מליובאוויטש, מורה לדור נבון ב'153: הפסל, אפילו יותר מאשר הצייר, נוטל חתיכה חסרת צורה של חומר גס, אבן, עץ או מתכת, ונותן לה צורה ורעיון ששייך כל כולו לתחום הרוחני ובכך מחדיר חיות ורוחניות לתוך דבר שהיה לפני כן לא יותר מאשר גוש חומר. וכך על ידי קיום הרצון האלוקי ועיצוב החיים בהתאם לכך, מתעלה האדם מעבר לפער שבין הבורא והנברא ומתאחד אתו ובו בזמן מרומם את העולם הגשמי בתוכו הוא חי.

אגרות קודש הרבי מליובאוויטש ב'20-טו: טעם הבריאה בכלל ובריאת האדם בפרט היא מפני שנתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים, היינו שהיש והחומר יהיו בבחינת ביטול, שעי"ז שורה ומתגלה בהם אור ה' אין סוף ברוך הוא ... וזהו שהתורה והמצוות ניתנו למטה בדברים גשמיים ... כדי שיהפכו היש ויעשוהו כלי לאלוקות ... והנה כללות הבריאה הולכת ומתבררת [בהדרגה] והשלימות תהיה בעולם התחיה, שיעביר את רוח הטומאה מן הארץ ... כי ה' ישחט ליצר הרע ... ואז יתקבל שכר זה למטה נשמה בגוף דווקא, תכלית ושלמות בריאת העולם הזה שלכך נברא מתחילתו.

ואם רוצים ביטוי מעשי אחד, לחולל כבר עכשיו את הנס של תחיית המתים ולהתחיל במובן משמעותי את האיחוד הנצחי בין הנפש והגוף, הרבי עורר פעם (תורת מנחם תשכג ב'324) כי כאשר האדם מכוון את הכישרון האישי לקדושה והעורך דין או הרואה חשבון מתעל את היכולות שהתברך בהן לטובת ענייני שמים – הוא ממחיש את האיחוד בין גשם ורוח, שיתרחש באופן מושלם בגאולה השלמה בקרוב ממש.

ונסיים: חסידים מספרים כי פעם יצא הצאר ניקולאי לסקור מסדר צבאי. לפתע התקרב מתנקש וירה בו חץ. חייל שעמד שם קפץ קדימה, קלט את החץ והציל את חייו של הצאר ממוות בטוח. אחרי כמה ימים של התאוששות מההלם, קרא הצאר את החייל והציע לו לבקש כל משאלה אפשרית.

"המפקד שלי שונא אותי, אמר החייל, הוא רודף אותי ומציק לי, אנא יורה לו הצאר שיניח אותי לנפשי". – "טיפש שכמותך, אמר הצאר, הלוא יכולת לבקש להפוך להיות גנרל"...

אל לנו להסתפק במועט ולבקש שהחיים לא יהיו גרועים יותר, עלינו לכוון אל היעד הגבוה ולהתחנן כי נסי גאולת מצרים יהפכו לגאולת עולמים וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כעת ממש.

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב**